LEZENSLESSEN

THEMA KLIMAATVERANDERING

Kernvraag: Hoe ziet het klimaat in Nederland er volgens jou over 50 jaar uit?
Leerdoel: Leerlingen kunnen uitleggen wat de mogelijke gevolgen zijn van klimaatverandering voor ons land.

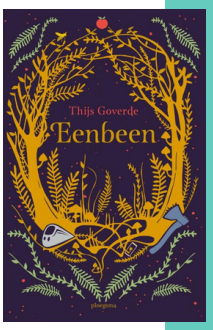

GESCHIKTE BOEKEN BIJ DIT PROJECT:

***Dagen van Zand* - Aimée de Jongh**
Graphic novel over klimaatverandering (stofstormen) door intensieve landbouw. Laat goed zien wat de gevolgen hiervan zijn voor bewoners.

***Hoopvolle verhalen over het einde van de wereld* - Schrijvers voor Toekomst**
Diverse korte verhalen. Onder andere toekomstverhalen over hoe de wereld er over een x aantal jaar uitziet.

***Macht van Algas* - Marco Kunst**
Nederland ziet er heel anders uit door stijging van het waterniveau en de dijken staan op doorbreken. Hoe ga je om met machtige organisaties die kunnen helpen, maar die een hoge prijs vragen?

***Eenbeen* - Thijs Goverde**
Hoe richt je een wereld in waarbij overconsumptie en overmatig gebruik van energie aan banden wordt gelegd, zodat de planeet weer kan herstellen?

***Quotum. Project Z* - Marloes Morshuis**
Wat kun je doen tegen overbevolking en uitputting van bestaande bronnen, zonder dat het grootste deel van de bevolking iets op hoeft te geven?

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

***Lily* - Tom De Cock**
Buiten is het veel te heet om te leven en daarnaast heerst er om de haverklap een nieuw virus. Mensen leven binnen en hebben alleen online contact. Tot overmaat van ramp stijgt de zeespiegel ook constant, maar gelukkig wordt iedereen beschermd door een enorme muur.

***De bron* - Marco Kunst**
Filosofisch verhaal over de manier waarop de mens met de wereld omgaat. Moeder aarde is ziek en heeft hulp nodig. Daarvoor moet water uit een bron ver onder de grond gehaald worden.

***KlimAX* - Charlotte Brugman**
Eurazië wordt in balans gehouden door een super slim AI systeem. Alleen op deze manier kan worden voorkomen dat de mensheid de planeet nog een keer verwoest. Maar is dit systeem wel eerlijk?

***Palmen op de Noordpool* - Marc ter Horst**
Informatief boek over klimaatverandering. Toegankelijk uitgelegd, inclusief verhelderende illustraties.

***De toekomst is van ons* - Samuel Hanegreefs & Gert-Jan Oosting**
Wat kun jij doen tegen klimaatverandering? Een informatief boek over wat jongeren doen om in actie te komen tegen de gevolgen van het veranderende klimaat.

***Complot* - Jan Paul Schutten & Koen Aelterman**
In dit informatieve boek vind je een aantal dossiers die ingaan op complotten. Een van de besproken complotten is klimaatverandering (dossier 5).

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

WAT ZIJN DE MOGELIJKHEDEN?

Rond dit thema kunnen veel vakken aanhaken. Uiteraard aardrijkskunde, maar ook rekenen en wiskunde, natuurkunde, biologie, maatschappijleer, filosofie, kunst en cultuur en economie.

Kijk als zaakvakdocent waar jouw vakgebied raakvlak heeft met dit thema en bespreek gezamenlijk jullie bevindingen. Zijn er boeken die aanhaken bij jouw perspectief? Kun je die inzetten? Of ga je aan de slag met andere bronnen, zoals krantenartikelen, onderzoeken of tabellen en onderzoeksresultaten?

INTRODUCTIELES: HET KIEZEN VAN EEN BOEK

Start het project met een introductie rondom dit thema. Verzamel actuele bronnen, krantenartikelen en boeken die aansluiten bij het thema klimaatverandering. Start met het gezamenlijk lezen van een recent krantenartikel over klimaatverandering en bespreek de bevindingen.

Leg uit dat jullie de komende periode aan de slag gaan met dit thema en dat er bij verschillende vakken aandacht voor is. Aan het eind van het project hebben leerlingen hun visie en gedachten geordend en presenteren ze dit in een geschreven stuk, video, podcast of kunstwerk.

Tijdens deze introductieles maken leerlingen kennis met boeken over dit thema. Zorg dat je een flinke stapel in de klas hebt staan en vraag hier eventueel hulp bij van de mediathecaris of leesconsulent. Zij kunnen je ook ondersteunen door over deze boeken te vertellen. Laat leerlingen de boeken vervolgens bekijken of koppel er een werkvorm aan waarmee ze uiteindelijk voor een boek kiezen. Dit boek gaan ze de komende periode lezen en vormt de basis voor hun eindopdracht.

Voorbeelden van werkvormen voor het kiezen van een boek:

- Verzamel net zo veel boeken als leerlingen. Leg de boeken verspreid door de klas (of de mediatheek) neer en laat leerlingen een route afleggen. Ze bekijken ieder boek 1 minuut lang, bestuderen de cover, de achterflap en lezen eventueel een stukje. Spreekt het boek aan? Of zouden ze iets meer willen weten over dit boek? Laat ze vervolgens de titel noteren. Aan het einde van de rit (leerlingen hoeven niet alle boeken te bekijken, dat kost te veel tijd, maar laat ze zeker zeven tot tien boeken bestuderen), kiezen ze welk boek ze het meest aanspreekt. Dit boek gaan ze lezen.

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

- Laat leerlingen elkaar kort interviewen. Wat voor soort boek vinden ze interessant? Een realistisch verhaal? Informatief? Een toekomstverhaal? Of willen ze juist spanning? Met deze informatie kunnen ze op zoek gaan naar een passend boek. Jij en/of de mediathecaris/leesconsulent begeleidt de leerlingen hierbij.
- Pitch in korte tijd een aantal boeken voor de klas. Na ieder boek geeft de leerling het verhaal een aantal sterren. Aan het einde van de reeks heeft de leerling een idee welke boeken het meest aanspreken en kan daarbij verder op onderzoek uit.
- Laat leerlingen een leesprofiel invullen of laat ze de resultaten van het interview met elkaar inleveren. Zorg er in het laatste geval voor dat leerlingen op een aantal vaste vragen (over oa. hobby's, leesvoorkeuren, leesgedrag en laatst gelezen boeken) hebben beantwoord. Op basis van hun voorkeuren geef jij iedere leerling drie boekentips waaruit ze kunnen kiezen. Op deze manier worden leerlingen begeleid, maar ervaren ze ook autonomie.

TIP

Boek voor Nederlands heeft een video gemaakt waarin ze een aantal dystopische verhalen tippen. Niet alle boeken gaan over klimaatverandering, maar een deel wel. Je kunt deze video ook tijdens de les laten zien.

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

WAT ZEGGEN DE BRONNEN?

Bij exacte vakken kun je aan de slag gaan met rapporten en onderzoeksresultaten. Wat betekent de opwarming van de aarde voor de zeespiegel bijvoorbeeld? Denk aan rapporten van het IPCC, of duik in de bronnen die Rutger Bregman heeft gebruikt voor zijn verhaal *Het water komt*, waarvan je een overzicht vindt op de website van De Correspondent.

Je kunt ook informatieve boeken raadplegen, zoals *Palmen op de Noordpool* van Marc ter Horst, waarin hij ingaat op de curve van de opwarming van de aarde.

Ook *Complot* van Jan Paul Schutten is erg geschikt. Een van de dossiers in dit boek gaat volledig over klimaatverandering, inclusief grafieken die je met je leerlingen kunt bestuderen. Er wordt ingegaan op hoe groot de kans is dat klimaatverandering niet bestaat en dat dit dus een complot zou zijn. Dit wordt onderzocht aan de hand van voor- en tegenargumenten die je samen kunt bestuderen.

Kijk samen met je leerlingen of je de berekeningen kunt volgen? Kun je deze ook op een andere manier uitwerken? En wat doet dat met de resultaten? Zullen we in Nederland over 50 jaar effecten ondervinden van klimaatopwarming en bijvoorbeeld de stijgende zeespiegel?

Aan de hand van deze voorbeelden kun je laten zien hoe complex de exacte wetenschap kan zijn, maar ook dat je met deze vaardigheden positief kunt bijdragen aan de samenleving.

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

WAT ZIJN DE GEVOLGEN?

Inventariseer met leerlingen wat de gevolgen zijn van klimaatverandering. Wie zullen als eerste de gevolgen ondervinden? En welke gevolgen zijn dat? Wat betekent het voor de globale samenleving dat er gebieden zijn die eerder problemen ondervinden? En zijn deze gebieden ook de veroorzakers van de klimaatverandering? Of is dat lastig te zeggen?

Dit soort vragen kun je bij verschillende vakken aan je leerlingen stellen. Filosofeer over de gevolgen, praat over mechanismen in weer en klimaat bij aardrijkskunde, benoem de gevolgen voor diverse organismen bij biologie en kijk bij economie wat de gevolgen op bijvoorbeeld financieel vlak kunnen zijn. En welke rol heeft technologie in dit geheel? Is dit een mogelijk probleem of biedt het juist kansen?

Besteed bij ieder vak dat kan en wil aanhaken, een les aan dit soort gesprekken. Het liefst onderbouwd met bronnen uit het nieuws, fragmenten uit informatieve boeken of scènes uit fictionele verhalen. Bespreek in het laatste geval bijvoorbeeld of leerlingen dit een realistisch scenario vinden of niet. En ook hoe dat komt.

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

SLOTOPDRACHT

Tijdens de periode van dit project hebben leerlingen een boek gelezen waarin klimaatverandering centraal staat. Aan de hand van hun bevindingen tijdens de lessen en hun leeservaring, formuleren ze hun antwoord op de vraag hoe Nederland er onder invloed van klimaatverandering over 50 jaar vermoedelijk uit zal zien.

Je kunt leerlingen hun bevindingen laten opschrijven in een essay, verhaal of krantenartikel, maar je kunt ze ook een presentatie, informatieve video, podcast, infographic of iets anders laten maken.

In hun eindresultaat kunnen ze de volgende vragen beantwoorden:

- Wat zijn jouw opvallendste bevindingen van de afgelopen tijd met betrekking tot klimaatverandering?
- Waar maak jij je zorgen om? En waarover maak je je geen of minder zorgen? Hoe komt dat?
- Hoe kwam klimaatverandering voor in het boek dat jij las? Vind je dit een realistisch scenario?
- Wat vind je geloofwaardig, ongeloofwaardig, interessant en/of vindingrijk aan het verhaal dat je hebt gelezen?
- Hoe ziet het klimaat in Nederland er volgens jou over 50 jaar uit? Welk effect heeft dat op de samenleving? Vind je dat we daar nu al rekening mee moeten houden? Moet er actie worden ondernomen? En zo ja, hoe ziet dat er dan uit?

Dit project komt uit het e-book 'Lezen bij alle vakken' van Lezenslessen en is cadeau gedaan aan deelnemers van de webinar 'Zo creëer je een gezonde leescultuur'. Verspreiding van dit materiaal buiten de eigen school is niet toegestaan.

LEZENSLESSEN

WWW.LEZENSLESSEN.NL

INFO@LEZENSLESSEN.NL